

حضرت آیت‌الله جنّتی «دام عزّه»

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم؛

موضوع: «طرح اصلاح اختیارات سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران

انقلاب اسلامی»، مصوب مورخه ۸۶/۱۱/۲ مجلس

پیش درآمد:

بررسی و اظهار نظر نسبت به طرح فوق، به نظر نگارنده، ضرورتاً مستلزم ملاحظه اجمالی نسبت به عناوین و مقرراتی است که تاکنون به تصویب رسیده است، علیهذا ضمن اعتذار از اطالۀ کلام، راجع به سوابق قانونگذاری ناظر بر موضوع در قبل و بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی، مطالب زیر، جهت استحضار تحریر می‌یابد:

الف - قبل از پیروزی انقلاب:

۱- نخستین قانون مصوب در خصوص مورد، تحت عنوان «قانون تشکیل نیروی پایداری» در

مورخه ۱۳۴۷/۱۰/۳۰ به تصویب مجلسین سنا و شورای ملی وقت رسید (پیوست ۱)

۲- قانون فوق در مورخه ۱۳۵۷/۲/۲۰ با اصلاحاتی، مجدداً مورد تصویب مجلسین وقت قرار

گرفت. (پیوست ۲)

۳- سپس، «قانون سازمان دفاع غیرنظامی کشور» تصویب و طی دو مرحله در تاریخهای ۱۳۵۱/۲/۲۶ و

۱۳۵۶/۴/۲۲ بخشی از قانون، مورد اصلاح قرار گرفت. (پیوستهای ۳ و ۴)

۴- قانونی تحت عنوان «قانون آمادگی ملی و بسیج غیر نظامی» در مورخه ۱۳۵۴/۲/۲۳ نیز از

تصویب مجلسین وقت گذشت. (پیوست ۵)

۵- راجع به نحوه بکارگیری بعضاً نیروی‌های تحت امر نظام وظیفه، «قانون اصلاح موادی از

قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۵۰»، در مورخه ۱۳۵۶/۴/۱۹ به تصویب مجلسین وقت

رسید. (پیوست ۶)

ب - بعد از پیروزی انقلاب

- ۱- بدواً «لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بسیج ملی» در مورخه ۱۳۵۹/۲/۱۰ از تصویب شورای انقلاب گذشت. (پیوست ۷)
  - ۲- در مورخه ۱۳۵۹/۴/۱۹ مجدداً متن کاملتری نسبت به مصوبه قبلی، تحت همان عنوان به تصویب شورای مزبور رسید. (پیوست ۸)
  - ۳- از آنجا که گویا شورای انقلاب اطلاعی از سوابق قانونگذاری در قبل از پیروزی انقلاب نداشت، متعاقب اطلاع از قوانین پیش گفته، به انگیزه یکپارچه نمودن سازمانهای قبلی، لایحه‌ای را تحت عنوان «لایحه قانونی راجع به ادغام سازمان‌های آمادگی ملی و بسیج غیرنظامی و دفاع غیر نظامی در سازمان بسیج ملی»، در مورخه ۱۳۵۹/۴/۲۵ به تصویب رساند. (پیوست ۹)
  - ۴- در ادامه، متعاقب تشکیل نخستین مجلس شورای اسلامی، «قانون ادغام سازمان بسیج ملی (مستضعفین) در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»، در مورخه ۱۳۵۹/۱۰/۲۸ به تصویب مجلس رسید در ماده (۲) قانون مزبور مقرر گردید: «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موظف است ظرف مدت یکماه از تاریخ تصویب این قانون، ... اساسنامه واحد بسیج مستضعفین را در رابطه باکل سپاه تنظیم و با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید». (پیوست ۱۰)
  - ۵- در اجرای قانون مزبور، «اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»، در مورخه ۱۳۶۱/۶/۱۵ به تصویب مجلس رسید، با این توضیح که فصل چهارم مصوبه مزبور، متضمن «اساسنامه واحد بسیج مستضعفین» می‌باشد (پیوست ۱۱)
- مستفاد از مراتب فوق، به ویژه دو قانون اخیرالذکر، آن است که: از سال ۱۳۶۱ به بعد، سازمان بسیج ملی (مستضعفین) که طبق لایحه قانونی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۹ شورای انقلاب ایجاد گردیده بود، تحت عنوان واحد بسیج مستضعفین در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ادغام و مسئولیت اداره و فرماندهی آن به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی واگذار گردید.
- علیهذا، عمر قانونی «سازمان بسیج ملی (مستضعفین)» با ادغام آن در سپاه پاسداران خاتمه یافته تلقی می‌گردد، بنابراین استناد پیشنهاد دهندگان طرح به مصوبات شورای انقلاب، در خصوص وجود سازمان بسیج ملی، از این حیث قابل اعتنا نخواهد بود.

ج - مندرجات قوانین بودجه

الف - بند (ش) از تبصره (۹) قانون بودجه سال ۸۴، ب - بند (ط) از تبصره (۹) قانون بودجه سال ۸۵ و ج - بند (ز) از تبصره (۱۷) قانون بودجه سال ۸۶، با درج عبارات یکسان و تکراری صرفاً به وجود «سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج» تصریح دارد.^۱ علی‌رغم تصریح نام سازمان مزبور، تاکنون هیچ‌گونه مصوبه‌ای، متضمن «قانون تشکیل سازمان بسیج...» یا «اساسنامه سازمان بسیج...» یا «قانون اختیارات سازمان بسیج...» به تصویب دولت یا مجلس نرسیده است تا اختیارات قانونی سازمان مزبور، به موجب طرح در دست بررسی، از حیث کاهش یا افزایش اختیارات، مورد اصلاح قرار گیرد.

ایراد شکلی: با عنایت به مراتب فوق، چون اختیارات سازمان مزبور، مسبوق به سابقه نمی‌باشد علی‌هذا، نام‌گذاری طرح به «طرح اصلاح اختیارات سازمان بسیج سازندگی...» امری است نادرست چه آنکه اگر مسبوق به سابقه بود، می‌بایست عنوان طرح به «طرح اصلاح قانون اختیارات سازمان...» معنون می‌گردید.

د - دستورالعمل مشارکت سپاه در برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور
به موجب دستورالعمل مزبور (پیوست ۱۲)، که در مورخه ۱۳۸۵/۱/۲۱ به تصویب ستاد کل نیروهای مسلح رسیده است، سپاه پاسداران به همراه نیروهای پنج‌گانه سپاه (مقدمه و بند ۳/۳ دستورالعمل) به عنوان مجری طرح یا پیمانکار مجاز به تبادل موافقتنامه و یا قرارداد در امر بازسازی و نوسازی کشور می‌باشند. به موجب بند (۳/۱) از دستورالعمل «به منظور هدایت صحیح و به کارگیری امکانات سپاه در امر بازسازی، قرارگاه بازسازی خاتم «قرب» عهده‌دار مسئولیت است و به همین منظور (بند ۳/۴) شورایی به ریاست فرمانده کل سپاه تشکیل که فرماندهان نیروهای

^۱ عبارت مندرج در تبصره‌های قوانین بودجه سالهای ۸۴، ۸۵، ۸۶: «سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج و رده‌های تابعه به عنوان مجری طرح‌های عمومی و دولتی محسوب می‌شوند و سقف بکارگیری جوانان در طرح بسیج سازندگی به میزان بیست میلیون نفر روز افزایش می‌یابد.»

پنج‌گانه سپاه که نیروی مقاومت بسیج از جمله این نیروها است در شورای عالی مزبور عضویت دارند. به موجب تبصره (۱) ذیل بند (۳/۵) دستورالعمل و بر اساس بندهای (۳/۷) لغایت (۳/۱۱) حق‌السهم هر یک از نیروهای پنج‌گانه حاصل از فعالیت‌های اقتصادی مشخص، سرانجام اینکه به موجب بند پایانی (۴/۲) دستورالعمل «هیچکدام از یگانها و یا مناطق و یا نواحی به طور مستقیم حق شرکت در فعالیتهای اقتصادی را نداشته و می‌بایست از طریق قرب در فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مشارکت نمایند.»

چون نحوه حضور هر یک از نیروهای پنج‌گانه سپاه از جمله نیروی مقاومت بسیج و واحدهای تابعه به موجب دستورالعمل مزبور، در بازسازی و سازندگی کشور از حیث مجری طرح و یا پیمانکار مشخص و معلوم می‌باشد، لذا مندرجات طرح مطروحه در مجلس، با توجه به مشروح مطالب پیش گفته به دلیل فقد سابقه، قاعدتاً نمی‌بایست در دستور کار قرار می‌گرفت، مهم‌تر آنکه مندرجات طرح به نظر مغایر با دستورالعمل ابلاغی ستاد کل نیروهای مسلح می‌باشد.

*****

با انصراف و قطع نظر از جهات فوق، نتایج حاصل از بررسی‌های به عمل آمده در خصوص مندرجات «طرح اصلاح اختیارات سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» ذیلاً جهت استحضار تحریر می‌یابد:

عنوان طرح:

با عنایت به مطالب پیش گفته، عنوان طرح، در ابتداء موسوم به «طرح تشکیل سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج سپاه...» بوده، چون از حیث مصرّحات مندرج در سیاستهای کلی نظام، ابلاغی مقام معظم رهبری راجع به اصل ۴۴ قانون اساسی و مواد (۱۲۶) و (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه، به ویژه با استناد به اصل ۷۵ به لحاظ متضمن بار مالی بودن، امکانی برای تشکیل سازمان جدید فراهم نبود، لذا با مفروض گرفتن وجود سازمان، عنوان طرح در کمیسیون ذی‌ربط مجلس، به «طرح اصلاح اختیارات سازمان بسیج نیروی مقاومت...» تغییر یافت. حال آنکه هرگز هیچ سابقه‌ای از «قانون تشکیل سازمان»، «اساسنامه سازمان» یا «قانون اختیارات سازمان» ارائه

نگردیده تا مشخص گردد سازمان مفروض از چه اختیاراتی قبلاً برخوردار بوده که طرح فعلی درصد اصلاح آن است. علیهذا، عنوان طرح از حیث عدم وجود سابقه، مبهم می‌باشد.

ماده (۱) - طرح

با عنایت به اینکه، بسیج بر خلاف ارتش، نهادی مردمی و غیردولتی می‌باشد، علیهذا، استناد به اصل ۱۴۷ قانون اساسی جهت تعلیل و توجیه تصویب طرح، بنظر فاقد وجاهت است، زیرا:
اولاً: به نص صریح قانون اساسی، اصل مزبور، اختصاص به افراد و تجهیزات فنی ارتش دارد و لاغیر. تاکنون نیز از شورای محترم نگهبان هیچ گونه نظریه تفسیری یا مشورتی دایر بر تعمیم و تسری این حکم به دیگر نیروهای مسلح اعم از نظامی و انتظامی مشاهده نگردیده^۲ تا چه رسد به تعمیم و تسری آن به سازمانی نویند تحت عنوان سازمان بسیج سازندگی ...».

ثانیاً: از دیگر ادله استنادی طراحان محترم، ماده (۷۱) قانون استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ می‌باشد. ماده مرقوم مقرر می‌دارد: «سپاه موظف است ... واحدهای سازمان یافته بسیج ... ایجاد و بر طبق برنامه‌ها و سیاستهای وزارتخانه‌ها و نهادهای مربوطه حسب مورد ... در اختیار دستگاههای اجرایی ذیربط قرار دهد.»

علیهذا، مستنداً به ادله دوگانه فوق، افراد و تجهیزات مازاد بر نیاز بسیج باید در زمان صلح، جهت انجام کارهای امدادی، آموزشی، تولیدی و جهاد سازندگی حسب مورد در اختیار دستگاههای اجرایی قرار گیرد، نه اینکه، با تأسیس یک سازمان معظم، طرف قرارداد با دولت و دیگر دستگاههای اجرایی واقع شوند.

ثالثاً: با عنایت به بندهای ذیل تبصره‌های قوانین بودجه سالهای ۸۴، ۸۵ و ۸۶ که بر وجود «سازمان بسیج سازندگی نیروهای مقاومت بسیج ...» تصریح گردیده و تاکنون نیز اقدامی بر تشکیل نهاد مزبور به عمل نیامده است، علیهذا به جای استناد به اصل ۱۴۷ قانون اساسی یا ماده (۷۱) قانون استخدامی سپاه، شایسته است صدر ماده (۱) طرح به جای اصل ۱۴۷، تمام یا یکی از تبصره‌های پیش گفته از قوانین بودجه، مورد استناد قرار گیرد.

^۲ البته برخی از قوانین و مقررات راجع به سپاه از جمله سطر اول ماده (۷۱) قانون استخدامی سپاه با عبارت: «در اجرای اصل ۱۴۷ قانون اساسی...» آغاز می‌گردد که قانون مزبور، مورد تأیید شورای محترم نگهبان نیز قرار گرفته است.

رابعاً: چون با عنایت به تکرار پی در پی نام سازمان مزبور در قوانین بودجه‌های سالهای ۸۴ لغایت ۸۶، هیچگونه اقدام و اهتمامی از جانب متولیان امر جهت تشکیل آن به عمل نیامده که همین امر، با عنایت به دستورالعمل ابلاغی ستادکل نیروهای مسلح، حکایت از احساس عدم نیاز به تشکیل آن بوده است، لذا سازمان مزبور خواه از حیث تشکیل و شروع فعالیت یا از حیث تداوم و استمرار فعالیت در مغایرت با جزء (۱) از بند (الف) ابلاغیه رهبری معظم انقلاب در خصوص سیاست‌های کلی اصل ۴۴ می‌باشد و در صورت ضرورت بر شروع یا تداوم فعالیت، رعایت سیاست‌های ابلاغی که مقرر نموده: «بنا به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است»، الزامی است. این قید زمانی، در متن طرح، مورد لحاظ قانونگذار قرار نگرفته است.

خامساً: به موجب ابلاغیه مقام معظم رهبری، تشکیل سازمان مزبور با عناوینی نظیر: «کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیتهای اقتصادی مهم»، «افزایش رقابت پذیری در اقتصاد ملی»، «پرهیز از مداخله دولت در امور اجرائی و مدیریتی»، «جهت گیری خصوصی سازی در راستای افزایش کارائی و رقابت پذیری»، در مغایرت می‌باشد.

۲- سطرهای (۴) و (۵) از ماده (۱) طرح:

عبارت «دستگاههای اجرائی مجازند در پروژه‌های واگذاری نسبت به تفویض اختیار لازم به بسیج سازندگی اقدام...»

اولاً: سطح، میزان و ارزش ریالی پروژه‌ها از حیث خرد، متوسط و کلان، روشن نمی‌باشد.
ثانیاً: میزان اختیارات تفویضی از حیث جزئی و کلی مشخص نگردیده است، ابهامات دوگانه فوق می‌تواند باعث تجرّی متصدیان دستگاههای اجرائی در سوءاستفاده از اختیارات قانونی گردد.

۳- ماده (۲) طرح

با عنایت به اینکه ماده (۱) به نحو اطلاق «دستگاههای اجرائی» را مجاز به واگذاری پروژه‌ها به سازمان بسیج سازندگی نموده است، ماده (۲) از حیث قانونگذاری جز تکرار و تأکید مفاد فوق، متضمن حکم جدیدی نمی‌باشد لذا جز اطناب، فایده دیگری ندارد.
- ضمن اینکه ایرادات پیش گفته در فوق، متوجه ماده (۲) نیز می‌باشد.

۴ - ماده (۲) سطر (۷)

کلمه «بخشی» به لحاظ اقل و اکثر مشخص نمی‌باشد چه میزان و چند درصد از حجم فعالیتها، طرحها و پروژهها را در بر می‌گیرد لذا ابهام دارد.

۵- ماده (۳) طرح :

اولاً: مندرجات ماده، تماماً تکرار الفاظ و عبارات مواد قبلی است که از حیث قانونگذاری امری پسندیده نیست.

ثانیاً: با عنایت به عبارت: «به عنوان دستگاههای اجرائی و مجری» احتمالاً نوعی تبدیل وضعیت و جابجائی صورت پذیرفته چون امکان ندارد سازمان بسیج همزمان در دو مقام علیحده، یعنی هم «دستگاه اجرائی» و هم «مجری» عمل نماید که احتمالاً امر نظارت بر عملکرد خود را نیز خود به عهده خواهد داشت.

ثالثاً: واژه «برخی» مانند کلمه «قسمتی» در ماده (۲)، از حیث اقل و اکثر، تعیین تعداد پروژهها و طرحها مبهم است.

رابعاً: عبارت «شناخته می‌شود» حکایت از آن دارد که محسوب شدن سازمان بسیج به عنوان دستگاه اجرائی و مجری، امری مسلم و حتمی است و برای تصدی این عنوان، نیاز به طی هیچ‌گونه تشریفات قانونی اعم از تقاضای داوطلبی برای اجرای پروژه، اجرای قوانین مربوط به مناقصات، رعایت اصول رقابت پذیری و ... نمی‌باشد.

خامساً: با عنایت به اینکه ماده (۳) تصریح دارد به اینکه «سازمان بسیج سازندگی به عنوان دستگاه اجرائی و مجری ... شناخته می‌شود ...». این امر با توجه به مراتب زیر، متضمن مغایرت می‌باشد.

الف - ایجاد و توسعه دستگاههای اجرائی، مغایر با سیاستهای ابلاغی مقام معظم رهبری ناظر بر اصل ۴۴ در خصوص کوچک کردن حجم و بدنه دولت است.

ب: با بندهای (الف) و (ب) ماده (۱۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه که تصریح بر کاستن حداقل ۲۰٪ درصد از تعداد سازمان و نهادها و ... دارد مغایرت دارد.

ج: با بند (۱۰) از اصل ۴ قانون اساسی که بر «ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضروری» تاکید دارد منافات خواهد داشت.

د: مشخص نیست نام و هویت سازمان تازه تشکیل یافته منطبق بر کدام یک از عناوین سازمانی در قانون محاسبات عمومی سال ۶۶ و یا قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۳۸۶، از حیث وزاتخانه، مؤسسه دولتی، شرکت دولتی، مؤسسه عمومی غیر دولتی و یا نهاد و شرکت تعاونی یا خصوصی...» می باشد.

۶- ماده (۴) طرح

- مواد (۱)، (۲) و (۳) طرح تماماً بیانگر آن است که سازمان بسیج سازندگی، سازمانی است که به عنوان پیمانکار و مجری می تواند طرف قرارداد داد با دستگاههای اجرائی گردیده و مبادرت به اجرای طرح نماید. بدیهی است هزینه اجرای طرح را براساس قراردادها و موافقت نامه ها از دستگاه اجرائی، یعنی کارفرما دریافت می نماید. از طرف دیگر، پیش بینی شده که، دولت هم باید هر ساله بخشی از اعتبارات را در بودجه سنواتی به عنوان کمک، در اختیار نیروی مقاومت بسیج قرار دهد، علیهذا دریافت یکی از دو وجه، از باب استیفاء ناروا و دارا شدن ناعادلانه، خلاف موازین حقوقی خواهد بود. مضافاً اینکه مغایر با بند (۹) از اصل ۳ قانون اساسی ناظر بر «رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه...» می باشد.

- واژه «بخشی» چون از حیث اقل و اکثر مشخص نمی باشد، چون موجب تفسیر موسع یا مضیق

خواهد شد لذا دارای ابهام است. / ۸۰۰۲

قربانعلی مهری

قائم مقام مرکز تحقیقات

قانون تشکیل نیروی پایداری، مصوب ۱۳۴۷، ۱۰، ۳۰ (پیوست ۱)

ماده ۱ - به منظور آماده نمودن افراد کشور برای شرکت در یک روش دفاع خانه و دهکده و همکاری مؤثر آنان با نیروهای مسلح شاهنشاهی در دفاع از سرزمین کشور شاهنشاهی ایران علیه هر نوع تجاوز و خرابکاری نیروی پایداری وسیله وزارت جنگ تشکیل می‌گردد.

ماده ۲ - کلیه اتباع دولت شاهنشاهی ایران که سن آنان حداقل ۱۸ سال تمام بوده و دارای شرایط لازم برای خدمت در نیروی پایداری باشند می‌توانند به عضویت نیروی مزبور درآیند. شرایط لازم برای قبول عضویت طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب وزارت جنگ خواهد رسید.

ماده ۳ - افراد زیر عضو نیروی پایداری محسوب می‌گردند:

الف - افرادی که آموزش مقدماتی مقرر را به پایان رسانده و مراسم تحلیف را انجام داده و برگ عضویت دریافت کرده باشند.

ب - کلیه کادر اداری و آموزشی نیروی پایداری.

ماده ۴ - مدت آموزش آن عده از اعضای نیروی پایداری که خدمت زیر پرچم را انجام داده‌اند بر حسب مورد جزو تعلیمات مراحل احتیاط یا ذخیره آنان محسوب و در صورت موفقیت در آزمایش‌های مربوط مشمول مقررات مواد ۴۸ و ۴۹ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی خواهند بود.

ماده ۵ - افرادی که خدمت زیر پرچم را انجام داده‌اند تا زمانی که در عضویت نیروی پایداری باقی هستند از احضار تعلیماتی در مراحل احتیاط و ذخیره معاف بوده و در هنگام بسیج نیرو جزو نیروی پایداری بسیج خواهند شد.

ماده ۶ - مدت آموزش آن عده از داوطلبان عضویت نیروی پایداری که در یکی از وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات وابسته به دولت، بخش‌های خصوصی مشغول انجام وظیفه می‌باشند جزو مدت خدمت آنان در همان سازمان محسوب و سازمان‌های مزبور مکلف به پرداخت کلیه حقوق و مزایای آنان در مدت آموزش تمرین‌ها و عملیات می‌باشند.

تبصره - حداکثر تعداد داوطلبان وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات وابسته به دولت و بخش‌های خصوصی که برای آموزش و تمرینات لازم در هر نوبت احضار می‌شوند از پنج درصد عده کل کارکنان واجد شرایط وزارتخانه یا مؤسسه یا بخش خصوصی مربوط نباید تجاوز نماید.

ماده ۷ - اعتبار لازم برای تأمین کلیه هزینه‌های نیروی پایداری همه‌ساله در بودجه وزارت جنگ پیش‌بینی خواهد شد.

ماده ۸ - کادر اداری و آموزشی نیروی پایداری را می‌توان از اشخاص زیر تشکیل داد:

الف - افسران بازنشسته ارتش شاهنشاهی و ژاندارمری کل کشور.

ب - درجه‌داران بازنشسته نیروهای ویژه هواپرد و مخابرات ارتش شاهنشاهی.

ج - افسران و درجه‌داران شاغل ارتش شاهنشاهی.

تبصره - عده‌ای از اعضای داوطلب نیروی پایداری طبق مقررات آیین‌نامه خاص به منظور تشکیل گروه‌های

رهبری استخدامی شوند.

ماده ۹ - به هر یک از اعضاء نیروی پایداری که از وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات وابسته به دولت و یا بخش‌های خصوصی حقوق یادست‌مزد دریافت نمی‌کنند در مدت آموزش و عملیات و هم‌چنین به افسران و درجه‌داران بازنشسته هنگام اشتغال در نیروی پایداری ماهانه مبلغی به‌عنوان حق‌الزحمه پرداخت خواهد شد. میزان حق‌الزحمه موضوع این ماده در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود.

ماده ۱۰ - هرگاه اعضاء نیروی پایداری در مدت خدمت در نیروی مزبور ضمن عملیات یا بر اثر حوادث یا سوانح ناشی از انجام وظیفه بیمار یا معلول یا فوت یا شهید شوند با آنان یا وراث قانونی آنان به شرح زیر رفتار خواهد شد:

الف - هرگاه افسر یا درجه‌دار شاغل باشند طبق قوانین و مقررات استخدامی نیروهای مسلح شاهنشاهی.

ب - در صورتی که کارمند یکی از وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی یا مؤسسات وابسته به دولت یا بخش‌های خصوصی باشند طبق مقررات استخدامی و بیمه مربوط به مستخدمینی که به سبب انجام وظیفه معلول یا فوت می‌شوند.

ج - در صورتی که افسر یا درجه‌دار بازنشسته باشند طبق مقررات قانون راجع به بیمه افراد کادر ثابت ارتش و ژاندارمری در مقابل حوادث که به مناسبت انجام وظیفه رخ می‌دهد و آیین‌نامه مربوط و مقررات مواد ۸۵ و ۸۶ قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی.

د - چنانچه مشمول مقررات بیمه‌های اجتماعی باشند طبق مقررات مربوط به بیمه‌شدگانی که به سبب حوادث ناشی از کار معلول یا فوت می‌شوند.

ه - در صورتی که مشمول مقررات بیمه‌های اجتماعی نباشند طبق مقررات قانون راجع به بیمه افراد کادر ثابت ارتش و ژاندارمری در مقابل حوادث که به مناسبت انجام وظیفه رخ می‌دهد و آیین‌نامه مربوط.

تبصره ۱ - اشخاص موضوع بندهای (ب) و (د) این ماده در صورتی که ضمن عملیات شهید شوند از لحاظ میزان مستمری و حق بیمه مانند افسران و کارمندان تابع قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی با آنان رفتار می‌شود و مابه‌التفاوتی که علاوه بر مبالغ پیش‌بینی شده در قوانین استخدامی و بیمه مربوط به آنان تعلق می‌گیرد از بودجه وزارت جنگ پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲ - با اشخاص موضوع بند (ه) این ماده در صورتی که مشمول مقررات ماده ۴ این قانون باشند طبق آیین‌نامه قانون بیمه افسران و کارمندان نیروهای مسلح شاهنشاهی و ژاندارمری کل کشور رفتار می‌شود و در صورتی که قبلاً خدمت زیر پرچم خود را انجام نداده باشند با توجه به مدارج تحصیلی هر یک و در نظر گرفتن قوانین و مقررات مربوط به خدمت وظیفه عمومی مانند افسر یا درجه‌دار یا سرباز وظیفه رفتار و کلیه حق بیمه آنان از محل بودجه وزارت جنگ تأمین و پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۱ - کادر نیروی پایداری در تمام مدت خدمت در نیروی مزبور و اعضاء نیروی پایداری در مدت آموزش تکمیلی و تمرین‌ها و عملیات در زمان صلح و جنگ از لحاظ مقررات انضباطی و کیفری تابع قوانین و مقررات ارتش شاهنشاهی خواهند بود.

تبصره ۱ - داوطلبان عضویت نیروی پایداری در مدت آموزش تابع مقررات انضباطی ارتش شاهنشاهی می‌باشند.

تبصره ۲ - اعضای نیروی پایداری که برای آموزش‌های تکمیلی یا شرکت در تمرین‌ها و عملیات احضار می‌شوند چنانچه نتوانند به موقع در محل معین حاضر گردند باید ظرف پنج روز از تاریخ احضار علت عدم حضور خود را کتباً به دبیرخانه نیروی پایداری اعلام دارند. در صورتی که عذر این قبیل اعضاء موجه باشد با تعهد شرکت در دوره بعدی آموزش یا تمرین یا عملیات عضویت آنان ادامه خواهد یافت و در غیر این صورت از نیروی پایداری اخراج و برگ عضویت آنان باطل می‌گردد.

ماده ۱۲ - در صورتی که یکی از اعضاء نیروی پایداری قصد استعفا داشته باشد باید مراتب را به طور کتبی به ضمیمه برگ عضویت به دبیرخانه تسلیم دارد و ظرف یک ماه پس از تاریخ تسلیم استعفانامه از عضویت نیروی پایداری مستعفی شناخته می‌شود و برگ عضویت او باطل خواهد شد مگر این که قبل از پایان مهلت انصراف خود را از استعفا کتباً اعلام کرده باشد.

تبصره ۱ - اعضاء نیروی پایداری از تاریخ اعلام بسیج تا خاتمه وضع فوق‌العاده حق استعفا نخواهند یافت.

تبصره ۲ - پذیرش مجدد اعضای مستعفی منوط به موافقت نیروی پایداری خواهد بود.

تبصره ۳ - کسانی که به علت استعفا و یا اخراج از عضویت نیروی پایداری برکنار شوند از نظر مراحل خدمت وظیفه عمومی تابع مقررات قانون خدمت نظام وظیفه عمومی خواهند بود.

ماده ۱۳ - این قانون از اول فروردین ماه ۱۳۴۷ قابل اجراء می‌باشد.

ماده ۱۴ - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون به تصویب وزارت جنگ خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر چهارده ماده و نه تبصره که در جلسه روز یکشنبه هشتم دی ماه یک هزار و سیصد و چهل و هفت به تصویب مجلس شورای ملی رسیده بود در جلسه روز دوشنبه سی ام دی ماه یک هزار و سیصد و چهل و هفت شمسی به تصویب مجلس سنا رسید. رئیس مجلس سنا - جعفر شریفامامی

قانون اصلاح پاره ای از مواد قانون تشکیل نیروی پایداری و الحاق دو تبصره به ماده ۹ و یک ماده به

قانون مذکور، مصوب ۱۳۵۷، ۸، ۲، (پیوست ۲)

ماده واحده - مواد ۲ و ۸ و ۱۲ قانون تشکیل نیروی پایداری مصوب ۱۳۴۷، ۱۰، ۳۰ (۲۵۲۷ شاهنشاهی) به شرح زیر اصلاح و دو تبصره به ماده ۹ الحاق و ماده ۷ نسخ و یک ماده به عنوان ماده ۱۵ به قانون مذکور اضافه می‌شود.

۱ - ماده ۲ - به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲ - کلیه اتباع دولت شاهنشاهی ایران که سن آنان حداقل ۱۵ سال تمام بوده و دارای شرایط لازم برای خدمت در نیروی پایداری باشند می‌توانند به عضویت نیروی مزبور درآیند شرایط لازم برای خدمت و قبول عضویت در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود.

۲ - بندهای ب و ج ماده ۸ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ب - درجه‌داران بازنشسته ارتش شاهنشاهی و ژاندارمری کشور شاهنشاهی و هم‌ردیفان آنان.

ج - افسران و درجه‌داران شاغل ارتش شاهنشاهی و ژاندارمری کشور شاهنشاهی.

۳ - تبصره‌های زیر به عنوان تبصره‌های ۱ و ۲ به ماده ۹ اضافه می‌شود.

تبصره ۱ - اعضای نیروی پایداری موضوع این ماده و داوطلبان عضویت نیروی پایداری موضوع ماده ۶ در مدت آموزش و تمرینات و عملیات از جیره‌روزانه و وسایل حمل و نقل و زیست نیز استفاده خواهند نمود.

تبصره ۲ - به افسران و درجه‌داران و هم‌ردیفان بازنشسته که در نیروی پایداری خدمت می‌کنند فوق‌العاده بدی آب و هوا و فوق‌العاده محرومیت از تسهیلات زندگی و فوق‌العاده محل خدمت به مأخذ مقرر برای افسران و درجه‌داران و هم‌ردیفان شاغل و به نسبت حق‌الزحمه دریافتی آنان پرداخت می‌شود. هزینه سفر و فوق‌العاده انتقال و فوق‌العاده مأموریت آنان نیز به میزان پرداختی به پرسنل هم‌درجه شاغل در نیروهای مسلح شاهنشاهی قابل پرداخت می‌باشد.

۴ - در ماده ۱۲ کلمه "دبیرخانه" به عبارت "نیروی پایداری استان یا شهرستانی که کارت عضویت از آن دریافت داشته اصلاح می‌شود.

۵ - ماده ۱۴ به شرح زیر اصلاح می‌شود: آیین‌نامه اجرایی این قانون به پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۶ - ماده زیر به عنوان ماده ۱۵ به قانون تشکیل نیروی پایداری اضافه می‌شود:

ماده ۱۵ - افسران و درجه‌داران و هم‌ردیفان بازنشسته که در نیروی پایداری خدمت می‌کنند از لحاظ استفاده از مرخصی مشمول مقررات مربوط به مرخصی افسران و درجه‌داران و هم‌ردیفان شاغل در نیروهای مسلح شاهنشاهی می‌باشند.

قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۵۷،۲،۲۰ (۲۵۳۷) شاهنشاهی) در جلسه روز سه‌شنبه دوم آبان ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و هشت شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

رییس مجلس شورا ملی - دکتر جواد سعید

قانون اصلاح قانون سازمان دفاع غیرنظامی کشور، مصوب ۱۳۵۱،۲،۲۶، (پیوست ۳)

ماده ۱ - سازمان دفاع غیرنظامی کشور به منظور حفاظت جان و مال مردم و مؤسسات و تأسیسات و منابع مختلف ثروت‌های ملی در برابر حوادث طبیعی و سوانح غیر مترقب و حملات هوایی و استعمال هر گونه سلاح و اثرات ناشی از آن در زمان صلح و جنگ و همچنین تقویت و حفاظت روحی افراد و تحکیم علاقه به همکاری متقابل بین آنها طبق مقررات این قانون عمل خواهد کرد.

ماده ۲ - از تاریخ تصویب این قانون سازمان دفاعی غیرنظامی کشور با کلیه دارایی و بودجه و کارکنان به نخست‌وزیری وابسته و سرپرست آن سمت‌معاونت نخست‌وزیر را خواهد داشت.

ماده ۳ - کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات و سازمانهای دولتی و وابسته به دولت و شهرداریها مکلف به همکاری با سازمان دفاع غیر نظامی می‌باشند و باید آیین‌نامه‌ها و دستورالعملهای اجرایی آنها را که با توجه به مقررات این قانون تهیه و تدوین می‌شود به موقع اجراء بگذارند.

ماده ۴ - آیین نامه های اجرایی این قانون به وسیله دولت تهیه و پس از تصویب کمیسیونهای مربوط مجلسین لازم الاجراء خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر چهار ماده پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۱،۲،۱۸، در جلسه روز سه شنبه بیست و ششم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و یک شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

رییس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

قانون اصلاح مواد ۲ و ۴ قانون اصلاح قانون سازمان دفاع غیر نظامی کشور، مصوب ۱۳۵۶،۴،۲۲، (پیوست ۴)

ماده واحده - مواد ۲ و ۴ قانون اصلاح قانون سازمان دفاع غیر نظامی کشور به شرح زیر اصلاح می شود:
ماده ۲ - از تاریخ تصویب این قانون سازمان دفاع غیر نظامی کشور با کلیه دارایی و بودجه و کارکنان آن به وزارت کشور وابسته می شود.

ماده ۴ - آیین نامه های اجرایی این قانون به وسیله وزارت کشور تهیه می شود و پس از تصویب هیأت وزیران لازم الاجرا خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه ۳۰ فروردین ماه ۲۵۳۶. در جلسه فوق العاده روز چهارشنبه بیست و دوم تیر ماه ۲۵۳۶. دو هزار و پانصد و سی و شش شاهنشاهی به تصویب مجلس سنا رسید.

رییس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

قانون آمادگی ملی و بسیج غیر نظامی، مصوب ۱۳۵۴،۲،۲۳، (پیوست ۵)

ماده ۱ - به منظور ایجاد حداکثر آمادگی در وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و مؤسسات تابع و وابسته به آنها و سایر سازمانهای بخش عمومی و خصوصی و مردم در مقابله با رویدادهای اضطراری همچنین ایجاد هماهنگی بین وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و مؤسسات تابع و وابسته به آنها در این خصوص سازمان آمادگی ملی و بسیج غیر نظامی زیر نظر نخست وزیر تشکیل می گردد. رییس سازمان مذکور سمت معاونت نخست وزیر را خواهد داشت و بنا بر پیشنهاد نخست وزیر و فرمان همایونی منصوب می گردد.
تبصره - مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی به آنها مستلزم ذکر نام آنها در قوانین و مقررات می باشند نیز مشمول این قانون خواهند بود.

ماده ۲ - در زمان اضطرار برای حفظ ادامه حیات مردم و منافع ملی در زمان صلح و جنگ همچنین پشتیبانی از نیروهای مسلح شاهنشاهی در زمان جنگ به منظور تأمین حداکثر توانایی و بسیج غیر نظامی دولت مکلف است به میزان مورد احتیاج از تمام نیروی انسانی و امکانات و منابع کشور باحفظ حقوق صاحبان آنها استفاده کند.

ماده ۳ - زمان اضطرار از لحاظ این قانون و قانون و مقررات سازمان دفاع غیر نظامی عبارت از وضعی است که تمامیت ارضی کشور، امنیت ملی یا زندگی عادی مردم در اثر اقدامات عناصر ضد ملی داخلی یا دشمنان خارجی یا حوادث و سوانح غیر مترقبه طبیعی و بروز آفات به مخاطره افتد که در این حالت بنا بر ضرورت در یک یا چند

منطقه یا سراسر کشور با تصویب هیأت وزیران و صدور فرمان همایونی زمان اضطرار اعلام می‌گردد.
ماده ۴ - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون به وسیله سازمان آمدگی ملی و بسیج غیر نظامی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مرحله اجرا گذارده می‌شود.

ماده ۵ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و مؤسسات تابع و وابسته به آنها و سایر سازمانهای بخش عمومی و خصوصی و افراد مکلف هستند دستورالعملهایی را که در حدود این قانون و آیین‌نامه‌های اجرایی آن تهیه و با امضای نخست وزیر صادر می‌شود اجرا کنند.

قانون فوق مشتمل بر پنج ماده و یک تبصره پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۳، ۱۲، ۱۹، در جلسه روز سه‌شنبه بیست و سوم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و چهار شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

رییس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۲۵۳۰، مصوب ۱۳۵۶، ۴، ۱۹ (پیوست ۶)

ماده واحده - مواد ۱۰ - ۱۱ - ۱۲ - ۱۳ قانون خدمت وظیفه عمومی به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۰ - کسانی که قبل از اعزام به خدمت زیر پرچم تحت تعقیب کیفری قرار گرفته و یا به موجب حکم قطعی دادگاه به کیفر حبس محکوم شده باشند به ترتیب زیر با آنان رفتار خواهد شد:
الف - هر گاه در نتیجه صدور قرار تأمین از طرف مراجع قضایی بازداشت باشند تا خاتمه مدت بازداشت به خدمت اعزام نخواهند شد.

ب - هر گاه موضوع اتهام جنایی و یا یکی از جنحه‌های مذکور در تبصره ۱ ماده ۱۹ قانون مجازات عمومی بوده و کیفرخواست صادر شده باشد تا تعیین تکلیف نهایی به خدمت اعزام نخواهند شد، سایر متهمین با رعایت مقررات این قانون به خدمت اعزام می‌گردند.

ج - محکومان به مجازات جنایی عمدی مطلقاً و محکومان به مجازات جنحه‌ای که مدت محکومیت آنان دو سال یا بیشتر باشد و حداقل دو سال در زندان بوده‌اند همچنین کسانی که به علت عدم پرداخت‌های جزای نقدی به مدت مذکور بازداشت شده باشند از انجام خدمت زیر پرچم محروم خواهند شد.

د - در صورتی که ممنوعیت از اقامت در نقطه معین یا اقامت اجباری در نقطه معین علاوه بر کیفر حبس یا مستقلاً مورد حکم واقع شده باشد اعزام به خدمت موکول به خاتمه اجرای کیفر خواهد بود.

تبصره - مرتکبین جنایت عمدی یا جنحه‌های مذکور در تبصره ۱ ماده ۱۹ قانون مجازات عمومی که به مجازات کمتر از دو سال محکوم می‌شوند خدمت زیر پرچم را با درجه و حقوق سرباز وظیفه عادی و سایر محکومان طبق مقررات مربوط انجام خواهند داد.

ماده ۱۱ - کسانی که حین انجام خدمت زیر پرچم تحت تعقیب کیفری قرار گیرند اعم از این که تاریخ ارتکاب قبل یا بعد از اعزام به خدمت زیر پرچم باشد به ترتیب زیر با آنان رفتار خواهد شد.

الف - هر گاه در نتیجه صدور قرار تأمین از طرف مراجع قضایی بازداشت شوند نصف حقوق و مزایای آنان از تاریخ شروع بازداشت حداکثر تا دو ماه به آنان پرداخت می‌گردد و هر گاه پرونده اتهامی ظرف دو ماه منتهی به

صدور قرار یا رأی نهایی نگردد در صورت ادامه بازداشت از کسوت نظامی خارج و حقوق و مزایای متعلق به آنان قطع خواهد شد.

ب - هر گاه موضوع اتهام جنایی و یا یکی از جنحه های مذکور در تبصره ۱ ماده ۱۹ قانون مجازات عمومی باشد و مشمول بند الف این ماده نگردیده تا از کسوت نظامی خارج شده باشند از تاریخ اعلام صدور کیفرخواست به قسمت مربوط از کسوت نظامی خارج و حقوق و مزایای مربوط از همان تاریخ قطع خواهد شد. در هر یک از موارد بالا در صورت صدور قرار موقوفی تعقیب یا منع پیگرد یا رأی برائت از تاریخ قطعیت قرار یا رأی به خدمت اعاده و حداکثر دو ماه از مدت بازداشت جزو خدمت زیر پرچم آنان محسوب و نصف دیگر حقوق و مزایایی که به موجب بند الف از آنان کسر شده پرداخت خواهد شد. احکام محکومیت صادره بلافاصله پس از قطعیت به موقع اجرا گذارده می شود و محکومان به مجازات جنایی مطلقاً و محکومان به مجازات جنحه ای که مدت محکومیت آنان دو سال یا بیشتر باشد و بیش از دو سال در زندان باشند و همچنین کسانی که به علت عدم پرداخت جزای نقدی به مدت مذکور بازداشت شده باشند از انجام خدمت زیر پرچم محروم خواهند بود. مرتکبین جنایت عمدی یا جنحه های مذکور در تبصره ۱ ماده ۱۹ قانون مجازات عمومی که به کمتر از دو سال محکوم شوند بقیه خدمت زیر پرچم را بدرجه و حقوق سرباز وظیفه عادی و سایرین با درجه و حقوق و مزایای مربوط انجام خواهند داد.

تبصره - کسانی که تا زمان صدور حکم محکومیت در کسوت نظامی بوده اند از تاریخ قطعیت حکم از کسوت نظامی خارج خواهند شد.

ماده ۱۲ - کسانی که در موقع احضار برای تجدید یا تکمیل آموزش نظامی در مراحل احتیاط و ذخیره به علت ارتکاب بزهی تحت تعقیب قرار گرفته و یا به موجب حکم قطعی به کیفر حبس محکوم شده اند همچنین کسانی که حین انجام خدمات مزبور تحت تعقیب قرار گرفته یا به موجب حکم قطعی به کیفر حبس محکوم شوند حسب مورد مشمول مقررات مواد ۱۰ و ۱۱ این قانون خواهند بود.

ماده ۱۳ - از محکومانی که به موجب مواد ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ این قانون از انجام خدمت محروم شده اند می توان در مواقع ضرورت یا بسیج همگانی برای امور مربوط به دفاع ملی استفاده کرد.

قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز چهارشنبه ۲۵۳۶،۴،۸، در جلسه روز یکشنبه نوزدهم تیر ماه دو هزار و پانصد و سی و شش شاهنشاهی به تصویب مجلس شورای ملی رسید. نایب رییس مجلس شورای ملی - دکتر جواد سعید

لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بسیج ملی، مصوب ۱۳۵۹،۲،۱۰ شورای انقلاب، (پیوست ۷)

ماده ۱ - در اجرای فرمان رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران مبنی بر ایجاد، آموزش و بسیج ارتش بیست میلیونی جهت پیشگیری و مقابله با هرگونه تهدید و تجاوز نظامی سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و سوانح طبیعی، سازمانی به نام سازمان بسیج ملی زیر نظر فرمانده کل قوا و وابسته به وزارت کشور تشکیل می گردد.

ماده ۲ - شرح وظایف و تشکیلات و پستهای سازمانی سازمان بسیج ملی با تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه خواهد شد.

ماده ۳- آیین‌نامه اجرایی این لایحه قانونی وسیله وزارت کشور و سازمان امور اداری و استخدامی کشور تنظیم و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران

لایحه قانونی تشکیل سازمان بسیج ملی، مصوب ۱۳۵۹، ۴، ۱۹ شورای انقلاب، (پیوست ۸)

ماده ۱- بر مبنای تعالیم عالیة اسلام که هر فرد مسلمان باید با آمادگی کامل مہیای دفاع و جهاد علیه تجاوزکاران و موانع راه خدا باشد و به موجب اصل ۱۵۱ قانون اساسی و به مقتضای ضرورت انقلاب که همه افراد ملت ایران باید علیه دشمنان ایران و انقلاب اسلامی آن تجهیز شوند و به پیروی از فرمان رهبر انقلاب امام خمینی مبنی بر تشکیل ارتش بیست‌میلیونی، سازمان بسیج ملی برای آموزش و سازماندهی همه افراد داوطلب به منظور مقابله با هرگونه تهدید و تجاوز داخلی و خارجی و پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی تا تحقق کامل نظام اسلامی و نیز ایجاد آمادگیهای لازم در مردم برای مقابله با آثار ناشی از وقوع سوانح طبیعی و حوادث غیر مترقبه زیر نظر رهبر یا شورای رهبری و وابسته به ریاست جمهوری تأسیس می‌گردد:

تبصره - بسیج ارتش بیست‌میلیونی برای مقاصد دفاعی منحصرأ با صدور فرمان از طرف رهبر یا شورای رهبری خواهد بود.

ماده ۲- وظایف کلی سازمان بسیج ملی عبارت است از:

تهیه و اجرای برنامه‌های تعلیمات نظامی، عقیدتی و حفاظتی برای کلیه داوطلبان ارتش ۲۰ میلیونی در سراسر کشور

- سازماندهی و تجهیز کلیه داوطلبان متعهد برای مبارزه و دفاع در برابر تجاوز، تهدید و دخالت دشمنان خارجی و عوامل سرسپرده داخلی آنان

- تهیه طرح و برنامه ضروری متناسب با شرایط روز در جهت تحقق اهداف سازمان و گسترش فعالیت‌های بسیج در کلیه سطوح مملکت

- تهیه طرحها و برنامه‌های لازم جهت ایجاد آمادگی در مردم به منظور پیشگیری از بروز سوانح طبیعی و حوادث غیر مترقبه و مقابله با آثار سوء ناشی از آنها و هماهنگ کردن فعالیت‌های مربوطه در زمان اضطرار

نظارت بر چگونگی اقدامات انجام شده و ارزشیابی پیشرفت فعالیت‌های بسیج ملی در سطح کشور و تهیه و تقدیم گزارشات لازم به مراجع ذی‌ربط

ماده ۳- مقررات و آیین‌نامه‌های اجرای این قانون و تشکیلات سازمان به وسیله سازمان بسیج ملی، با همکاری دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، وزارت دفاع ملی، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران تهیه و با تأیید سازمان امور استخدامی و اداری کشور (از نظر تشکیلات) پس از تصویب هیأت وزرا به موقع اجراء گذارده خواهد شد.

تبصره ۱- رئیس سازمان بسیج ملی از طرف رهبر یا شورای رهبری منصوب می‌گردد.

تبصره ۲- خط مشی کلی بسیج ملی توسط شورای عالی دفاع ملی تعیین می‌گردد و هرگونه تغییر یا جرح و تعدیل در خط مشی تعیین شده وسیله همان شورا انجام خواهد شد.

تبصره ۳- تصمیمات مربوط به چگونگی اجرای خط مشی تعیین شده و واگذاری مسؤولیتها و وظایف به عناصر

تابعه در ستاد بسیج توسط شورایی مرکب از رئیس و مسؤولان قسمتهای مختلف سازمان اتخاذ گردیده و وسیله سازمان به مرحله اجرا در می آید.

ماده ۴- پشتیبانیهای آموزشی و لجستیکی سازمان بسیج ملی ضمن در نظر گرفتن اصل خودکفایی ارتش ۲۰ میلیونی، به عهده وزارت دفاع ملی و کلیه سازمان های نظامی و انتظامی و سپاه پاسداران خواهد بود. نحوه و حدود این گونه پشتیبانیها در آیین نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد.

ماده ۵- تشکیلات سازمان بسیج ملی در مراکز استانها و شهرستان و بخشها و روستاها بر اساس آیین نامه های اجرایی مصوب و خط مشی کلی تشکیلاتی سازمان بسیج ملی تهیه و با همکاری استانداران، فرمانداران، بخشداران و دهبانان اجراء و جزء بسیج ملی مرکز خواهد بود،

شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران

لایحه قانونی راجع به ادغام سازمان های آمادگی ملی و بسیج غیرنظامی و دفاع غیرنظامی در

سازمان بسیج ملی، ۱۳۵۹/۴/۲۶ (پیوست ۹)

ماده واحده - از تاریخ تصویب این لایحه قانونی، سازمان های آمادگی ملی و بسیج غیرنظامی و دفاع غیرنظامی در سازمان بسیج ملی ادغام می شوند و تمام بودجه و دارایی و تعهدات آنها به سازمان اخیرالذکر منتقل می گردد، شورای انقلاب جمهوری اسلامی

قانون ادغام سازمان بسیج ملی (مستضعفین) در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (پیوست شماره

۱۰)

ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون، سازمان بسیج ملی (مستضعفین) که طبق لایحه قانونی مصوب ۵۹،۴،۱۹ شورای انقلاب ایجاد گردید، تحت عنوان واحد بسیج مستضعفین در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ادغام می شود و مسئولیت اداره و فرماندهی آن به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی واگذار می گردد.

ماده ۲- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موظف است ظرف مدت یک ماه از تاریخ تصویب این قانون اساسنامه واحد بسیج مستضعفین را در رابطه با کل سپاه تنظیم و با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۳- کلیه اعتبارات و امکاناتی که از طرف سازمانهای دولتی و غیر دولتی و افراد در اختیار سازمان مذکور قرار گرفته در اختیار سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قرار می گیرد. قانون فوق مشتمل بر سه ماده در جلسه روز یکشنبه بیست و هشتم دی ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و نه شمسی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و شورای محترم نگهبان آنرا تأیید نموده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، فصل اول - هدف (پیوست ۱۱)

ماده ۱- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نهادی است تحت فرماندهی عالی مقام رهبری که هدف آن نگهبانی از

انقلاب

اسلامی ایران و دستاوردهای آن و کوشش مستمر در راه تحقق آرمانهای الهی و گسترش حاکمیت قانون خدا

طبق قوانین

جمهوری اسلامی ایران و تقویت کامل بنیه دفاعی جمهوری اسلامی از طریق همکاری با سایر نیروهای مسلح و

آموزش

نظامی و سازماندهی نیروهای مردمی می‌باشد.

فصل دوم - مأموریت

ماده ۲ - مبارزه قانونی با عوامل و جریانهایی که در صدد خرابکاری، براندازی نظام جمهوری اسلامی، و یا اقدام

علیه انقلاب

اسلامی ایران می‌باشند.

ماده ۳ - مبارزه قانونی با عواملی که با توسل به قوه قهریه در صدد نفی حاکمیت قوانین جمهوری اسلامی

باشند.

ماده ۴ - اقدام همانند دیگر نیروهای انتظامی در جهت خلع سلاح کسانی که بدون مجوز قانونی اسلحه و

مهمات حمل و نگهداری می‌نمایند.

ماده ۵ - همکاری با نیروهای انتظامی در مواقع لزوم، در جهت برقراری نظم و امنیت و حاکمیت قانون در

کشور.

تبصره - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در زمینه مأموریت‌های مذکور در مواد فوق به عنوان ضابط قوه قضائیه

عمل می‌کند.

ماده ۶ - همکاری با دیگر نیروهای انتظامی در جهت حفاظت از اماکن و شخصیت‌های سیاسی و مذهبی به

تشخیص

شورای تأمین محل. (حدود وظایف و اختیارات این شورا طبق قانونی است که به تصویب مجلس شورای اسلامی

خواهد رسید).

ماده ۷ - همکاری با ارتش جمهوری اسلامی ایران در مواقع لزوم در جهت پاسداری از استقلال و تمامیت ارضی

و نظام جمهوری اسلامی ایران.

تبصره - موارد لزوم و کیفیت همکاری سپاه با ارتش را شورای عالی دفاع تعیین می‌کند.

ماده ۸ - همکاری با ارگان اطلاعاتی کل کشور طبق قانونی که به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

ماده ۹ - برنامه ریزی، سازماندهی، اداره و فرماندهی و اجرای آموزشهای عقیدتی، سیاسی و نظامی اعضاء بسیج

مستضعفین بر طبق مزین اسلامی.

ماده ۱۰ - مشارکت در عملیات امدادی به هنگام بروز بلایا و حوادث و انجام خدمات امدادی، آموزشی، تولیدی

و جهاد سازندگی به درخواست دولت و با رعایت کامل موازین عدل اسلامی در زمان صلح در حدی که به تشخیص

شورای عالی سپاه، آمادگی رزمی لازم را برای انجام مأموریت‌های خود از دست ندهد.

ماده ۱۱ - پرورش و آموزش اعضاء سپاه طبق تعالیم و موازین اسلامی مبتنی بر رهنمودهای ولایت فقیه در

زمینه‌های عقیدتی، سیاسی و نظامی در جهت کسب توان لازم به منظور انجام مأموریت‌های محوله.

فصل سوم - تشکیلات

ماده ۱۲ - بر طبق اصل ۱۱۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران فرماندهی عالی سپاه به عهده مقام رهبری است.

ماده ۱۳ - ارکان تشکیلاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران عبارتند از:

الف - فرماندهی کل سپاه. ب - وزیر سپاه پاسداران. ج - شورای عالی سپاه.

ماده ۱۴ - سپاه پاسداران از نظر بافت سازمانی شامل دو حوزه فرماندهی و وزارتی می باشد که مسئولیت آنها را به ترتیب فرمانده کل و وزیر سپاه به عهده دارند.

ماده ۱۵ - فرمانده کل در زمینه های پرسنلی، آموزش نظامی، آموزش عقیدتی سیاسی، تبلیغات و انتشارات، تدارکات، لجستیک، اطلاعات، طرح و عملیات، امور مربوط به بسیج مستضعفین مسئولیت دارد که برای انجام آن واحدهایی به شرح زیر ایجاد می گردد.

الف - واحد پرسنلی - مسئول پیش بینی نیروی انسانی مورد نیاز، پذیرش و انجام امور کارگزینی می باشد.

ب - واحد آموزش نظامی - مسئول برنامه ریزی و انجام آموزش های نظامی (انفرادی و یگانی) و تخصصی اعضاء سپاه می باشد.

ج - واحد آموزش عقیدتی سیاسی - مسئول تعیین محتوای آموزش های عقیدتی سیاسی اعضاء سپاه و بسیج و برنامه ریزی و اجرای آموزش های فوق و تربیت و جذب مربی می باشد.

د - واحد تبلیغات و انتشارات - مسئول کلیه تبلیغات و انتشاراتی است که به نام سپاه از طریق وسائل ارتباط جمعی (به صورت کتاب، جزوه، مجله، نشریه، بیانیه، تحلیل، نوار، فیلم و برنامه های رادیویی و تلویزیونی) نشر و پخش می گردد.

ه - واحد تدارکات و لجستیک - مسئول برآورد نیازها، نگهداری و توزیع در زمینه تدارکات، تجهیزات و تأسیسات سپاه می باشد.

و - واحد اطلاعات - مسئول انجام وظایفی است که قانون آن به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

ز - واحد طرح و عملیات - مسئول تهیه طرح های عملیاتی، انجام امور مخابراتی و اعزام نیرو می باشد.

ح - واحد بسیج مستضعفین - وظایف این واحد به شرحی است که در فصل چهارم این اساسنامه آمده است.

ط - واحد مهندسی - مسئول مهندسی تسلیحاتی و نظامی، مهندسی غیر نظامی، نقشه برداری و جغرافیا و مخابرات و الکترونیک می باشد.

تبصره - در بندهای "ج" و "د" محتوی و برنامه های آموزش عقیدتی و سیاسی و انتشارات و تبلیغات باید به تأیید مقام رهبری یا نماینده های که در سپاه تعیین نمایند برسد.

ماده ۱۶ - وزیر سپاه پاسداران در زمینه های اداری، مالی، حقوقی، پارلمانی، تهیه تدارکات مسئولیت دارد که برای ایفای آن معاونتهایی به شرح زیر خواهد داشت.

الف - معاونت اداری - مالی - مسئول پذیرش پرسنل مورد نیاز وزارت سپاه، انجام خدمات پرسنلی سپاه،

هماهنگ نمودن برآورد اعتبارات، تنظیم بودجه، ابلاغ بودجه مصوبه به قسمت ها، اجرای بودجه (شامل واگذاری

اعتبارات و نگهداری حساب) حسابرسی، نظارت و کنترل در نحوه انجام هزینه‌ها می‌باشد.

ب - معاونت پارلمانی - حقوقی - مسئول تهیه و تنظیم لوایح مورد نیاز سپاه، برقراری ارتباط سپاه با دولت و مجلس، ابلاغ قوانین مصوبه به سپاه، نظارت بر اجرای صحیح قوانین و مقررات، دفاع از حقوق سپاه در مراجع حقوقی، و دریافت تدابیر سیاسی دولت و ابلاغ آن به سپاه می‌باشد.

ج - معاونت لجستیکی و مهندسی - مسئول تهیه و تأمین نیازمندیهای تدارکاتی و لجستیکی، احداث تأسیسات مورد نیاز و انجام امور مهندسی می‌باشد.

ماده ۱۷ - وزیر سپاه پاسداران موظف است با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کل کشور در حدود این اساسنامه طرح تشکیلات وزارت سپاه را تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره - بودجه این وزارتخانه از ردیف ۱۱۲۰۰۰ سپاه پاسداران تأمین می‌گردد.

ماده ۱۸ - شورای عالی سپاه - به منظور ایجاد هماهنگی بین حوزه‌های فرماندهی و وزارتی و تنظیم و تصویب خط مشی و طرح و برنامه‌ها و شرح وظائف قسمتها و دستورالعمل‌ها در حوزه فرماندهی در حدود اساسنامه شورایی مرکب از مسئولین زیر به نام شورای عالی سپاه تشکیل می‌گردد. مصوبات این شورا باید به اطلاع مقام رهبری یا نماینده‌ای که در سپاه تعیین نمایند برسد و در صورتی که به وسیله مقام رهبری یا نماینده ایشان نقض نشود، لازم‌الاجرا خواهد بود.

الف - فرمانده کل. ب - وزیر سپاه. ج - رئیس ستاد مرکزی. د - مسئول واحد بسیج مستضعفین. ه - مسئول واحد اطلاعات. و - مسئول واحد طرح و عملیات. ز - مسئول واحد امور پرسنلی. ح - مسئول واحد تدارکات و لجستیک. ط - مسئول واحد تبلیغات و انتشارات. ی - مسئول واحد آموزش عقیدتی سیاسی. ک - نماینده رهبری (در صورت وجود).

ماده ۱۹ - مسئولین دیگر واحدهای ستاد مرکزی و معاونین وزیر سپاه می‌توانند در جلسات شورای عالی سپاه بدون حق رأی شرکت نمایند.

ماده ۲۰ - جلسات شورای عالی بدون حضور فرمانده کل (و در غیاب وی قائم مقام فرمانده کل) و وزیر سپاه (و در غیاب وی قائم مقام وزیر سپاه) و نماینده رهبری - در صورت وجود - (و در غیاب وی قائم مقام او) رسمیت نخواهند داشت.

تبصره - جلسات شورای عالی با حضور دو سوم اعضاء رسمیت یافته و مصوبات آن با اکثریت آراء حاضرین خواهد بود.

ماده ۲۱ - جلسات شورای عالی به طور منظم هفته‌ای یک بار و در مواقع ضروری به درخواست فرمانده کل، یا وزیر سپاه، یا نماینده رهبری (در صورت وجود)، جلسات فوق‌العاده تشکیل می‌گردد.

ماده ۲۲ - مصوبات شورای عالی در حوزه فرماندهی از طریق سلسله مراتب و مجاری تشکیلاتی ابلاغ و اجراء می‌شود.

ماده ۲۳ - فرمانده کل سپاه موظف است ظرف ۴۸ ساعت مصوبات شورای عالی سپاه را جهت اجراء به واحدهای مربوطه ابلاغ نماید و در صورت تخلف با تصویب شورای عالی گزارش امر به اطلاع مقام رهبری می‌رسد.

ماده ۲۴ - ستاد مرکزی - واحدهای امور پرسنلی، آموزش نظامی، آموزش عقیدتی سیاسی، انتشارات و تبلیغات، اطلاعات، طرح و عملیات، بسیج مستضعفین و مهندسی ستاد مرکزی را تشکیل می‌دهند که تحت ریاست رئیس ستاد اداره می‌شود، ستاد مرکزی فرمانده کل را در جهت اجرای اهداف سپاه از طریق برنامه‌ریزی و پشتیبانی و نظارت یاری می‌نماید. مسئولین واحدهای ستاد مرکزی معاونین فرمانده کل در تخصص مربوطه بوده و ستاد مرکزی وظایف خود را با همکاری ستادهای دیگر رده‌ها انجام می‌دهد.

ماده ۲۵ - در رده‌های پائین‌تر از فرماندهی کل سپاه تا رده‌ای که شورای عالی سپاه لازم بداند ستادهایی تشکیل می‌گردد و شورای هر رده از فرمانده یا قائم مقام آن رده، نماینده نماینده رهبری (در صورت وجود)، رئیس ستاد و مسئولین واحدهای ستادی تشکیل می‌گردد. حدود وظایف این شوراها به وسیله شورای عالی سپاه تعیین خواهد شد.

تبصره - رئیس ستاد و مسئولین واحدهای ستادی به پیشنهاد فرمانده هر رده و با تأیید فرمانده کل منصوب می‌گردند.

ماده ۲۶ - دفاتر فرمانده کل به منظور کمک به فرمانده کل سپاه در انجام وظایف فرماندهی، دفاتر زیر تشکیل می‌شود که مسئولین و اعضاء آنها به وسیله وی نصب و عزل می‌گردند:

الف - دفتر فرماندهی - مسئول اداره امور دفتری، دبیرخانه و روابط عمومی فرمانده کل می‌باشد.

ب - دفتر تحقیق و بازرسی - مسئول کمک به فرمانده کل در جهت بررسی صلاحیت افراد پیشنهاد شده برای انتصابات و نیز

آگاهی وی از نحوه عملکرد رده‌های مختلف سپاه می‌باشد.

ماده ۲۷ - دفاتر نماینده رهبری (در صورت وجود) به منظور کمک به نماینده رهبری در انجام وظایف محوله دفاتر زیر تشکیل

می‌شود که مسئولین و اعضاء آنها توسط وی نصب و عزل می‌گردند:

الف - دفتر نظارت - مسئول نظارت بر کلیه امور سپاه و تهیه گزارش جهت نماینده رهبری می‌باشد.

ب - دفتر سیاسی - مسئول گردآوری و تدوین و تحلیل اخبار و رویدادهای سیاسی می‌باشد.

ماده ۲۸ - بافت سازمانی سپاه از نظر فرماندهی متمرکز بوده و حفظ سلسله مراتب و رعایت نظم و انضباط کامل در آن ضروری است.

سلسله مراتب فرماندهی در سپاه به ترتیب عبارت است از:

۱ - مقام رهبری. ۲ - فرمانده کل سپاه. ۳ - فرماندهان مناطق. - فرماندهان نواحی ۵ - فرماندهان پایگاهها. ۶ - فرماندهان پاسگاهها.

ماده ۲۹ - پس از مقام رهبری، فرمانده کل سپاه بالاترین مقام اجرایی در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است که به وسیله مقام رهبری نصب و عزل می‌شود و در تمامی امور محوله در برابر مقام رهبری مسئول است و کلیه رده‌های سپاه در برابر او مسئولند. فرمانده کل سپاه مسئول اجرای دقیق اساسنامه و مصوبات شورای عالی در حوزه فرماندهی می‌باشد.

ماده ۳۰ - هدایت عملیات و عزل و نصبها در سپاه به عهده فرمانده کل سپاه می‌باشد.
تبصره - عزل و نصب فرماندهان مناطق به پیشنهاد فرمانده کل و تصویب شورای عالی سپاه انجام می‌گردد.
ماده ۳۱ - قائم مقام فرمانده کل سپاه، رئیس ستاد مرکزی و مسئولین واحدهای ستاد مرکزی پس از تأیید مقام رهبری یا نماینده‌ای که در سپاه تعیین نمایند، از سوی فرمانده کل نصب و عزل می‌شوند.
تبصره ۱ - مسئولین واحدهای آموزش عقیدتی سیاسی و انتشارات و تبلیغات و مسئولین رده‌های پائین تر این دو واحد از بین روحانیون مورد تأیید مقام رهبری یا نماینده ایشان در سپاه تعیین می‌شوند.
تبصره ۲ - در صورتی که نماینده‌ای از جانب مقام رهبری در سپاه تعیین شود، با موافقت مقام رهبری برای عهده‌دار شدن مسئولیت واحدهای آموزش عقیدتی سیاسی و تبلیغات و انتشارات حق تقدم خواهد داشت.
ماده ۳۲ - قائم مقام فرمانده کل در غیاب فرمانده عهده‌دار کلیه وظایف وی بوده و در حضور او فرمانده کل را در اداره سپاه یاری می‌کند.

ماده ۳۳ - در صورت تعیین نماینده‌ای از سوی مقام رهبری در سپاه می‌تواند:
الف - بر کلیه امور سپاه و تصمیمات فرماندهان از نظر انطباق با موازین شرعی و رهنمودهای مقام رهبری نظارت نماید و در صورتی که هر مورد را مغایر تشخیص دهد، مسئولین ملزم به تجدید نظر در جهت انطباق با موازین مذکور می‌باشند.
تبصره - به منظور نظارت بر تمامی رده‌های سپاه برای هر رده فردی از روحانیون ذیصلاح را به عنوان نماینده خود تعیین نماید.

ب - با نمایندگانی که مقام رهبری در دیگر نیروهای مسلح تعیین نمایند در جهت ایجاد هماهنگی و رابطه برادرانه بین نیروهای مسلح همکاری نماید.

ماده ۳۴ - شرایط پاسدار - پاسدار به فردی اطلاق می‌شود که برای جهاد همه جانبه در راه خدا و نگرهبانی از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن به عنوان وظیفه شرعی با داشتن شرایط زیر به عضویت سپاه پاسداران درآمده باشد.

الف - اعتقاد به مبانی اسلام، انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی. ب - اعتقاد و التزام عملی به ولایت فقیه.
ج - التزام عملی به احکام اسلام و قوانین جمهوری اسلامی و رعایت موازین اخلاق اسلامی. د - عدم عضویت در احزاب و گروهها و سازمانهای سیاسی. ه - حسن شهرت و عدم سوء سابقه.

تبصره - فرماندهان سپاه به ویژه فرمانده کل علاوه بر شرایط فوق باید آشنایی لازم به مسائل عقیدتی، سیاسی و تخصصی داشته و از قدرت مدیریت کافی برخوردار باشند.

فصل چهارم - اساسنامه واحد بسیج مستضعفین

ماده ۳۵ - هدف از تشکیل واحد بسیج مستضعفین ایجاد توانایی‌های لازم در کلیه افراد معتقد به قانون اساسی و اهداف انقلاب اسلامی به منظور دفاع از کشور، نظام جمهوری اسلامی و همچنین کمک به مردم هنگام بروز بلاها و حوادث غیر مترقبه با هماهنگی مراجع ذیربط می‌باشد.

ماده ۳۶ - به منظور اجرای ماده ۹ اساسنامه سپاه پاسداران وظایف بسیج به شرح زیر می‌باشد:

۱ - آموزش نظامی در حد توانایی دفاع از جمهوری اسلامی ایران و تمامیت ارضی کشور. ۲ - تعلیم و تربیت در زمینه های عقیدتی، سیاسی و تخصصهای مورد نیاز. ۳ - سازماندهی اعضای بسیج. ۴ - تهیه طرحهای دفاعی با هماهنگی سایر ارگانهای ذیربط.

تبصره - کلیه سازمانها و ارگانهایی که با نامهای گوناگون در زمینه آموزش نظامی و آماده سازی در بسیج مردم فعالیت دارند بجز خدمت وظیفه عمومی منحل گردیده و این فعالیتها در سپاه متمرکز می گردد.

ماده ۳۷ - هر شهر بسته به وسعت و جمعیت به چند منطقه مقاومت و هر منطقه مقاومت به چند ناحیه مقاومت و هر ناحیه مقاومت به چند پایگاه مقاومت تقسیم می گردد، که هر پایگاه مقاومت شامل گروههای سازمان یافته خواهد بود.

تبصره - شهرکها و قصبات و دهات کشور دارای هسته های مقاومت بسیج خواهند بود.

ماده ۳۸ - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی هسته های مقاومت محلی را با همکاری روحانیون و معتمدین محل و شوراهای محلی قانونی در سطح کلیه محلات تشکیل می دهد.

تبصره - هسته های مقاومت بسیج کوچکترین واحد بسیج است.

ماده ۳۹ - گسترش واحدهای محلی بسیج باید به گونه ای باشد که در کوتاهترین مدت ممکن در تمامی محله ها هسته های مقاومت تشکیل شود.

ماده ۴۰ - در رده های اجرایی بسیج به تناسب اقشار و صنوفی که تحت پوشش آن بسیج اند یک نفر از هر قشر و صنف از افراد موجه و قابل اعتماد و یک نفر از روحانیون موجه محل به سرپرستی مسئول واحد بسیج مربوطه شورای بسیج را تشکیل می دهند. این شورا برای مسئول بسیج شورای مشورتی خواهد بود و تصمیم گیرنده نهایی مسئول بسیج است.

تبصره - روحانی شورا باید به تأیید مقام رهبری یا نماینده ای که در سپاه تعیین نمایند، یا نماینده نماینده رهبری در هر رده برسد. دیگر اعضاء شورا به وسیله مسئول بسیج و روحانی شورای مربوطه تعیین می شوند.

ماده ۴۱ - افراد ارتش بیست میلیونی به صورت زیر دسته بندی می شوند:

(الف) - اعضای عادی - عموم اقشار معتقد به قانون اساسی جمهوری اسلامی و اهداف انقلاب اسلامی که پس از گذراندن دوره آموزش عمومی به عضویت عادی ارتش بیست میلیونی (بسیج مستضعفین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) درآمده و سازماندهی می شوند، و در حدود قوانین و مقررات فعالیت های پشتیبانی و رزمی زمان جنگ، و همچنین فعالیت های عمرانی، خدماتی، اجتماعی، سیاسی و اطلاعاتی خواهند داشت.

(ب) - اعضای فعال - افرادی هستند که پس از گذراندن دوره های آموزش عمومی سازماندهی شده و با تداوم آموزش و برنامه های ویژه انسجام آنها حفظ خواهد شد.

تبصره - اعضای عادی و فعال از پرسنل کادر ثابت نبوده و حقوق ثابت دریافت نخواهند کرد.

(ج) - اعضای ویژه - افراد فعالی هستند که صلاحیتهای یک پاسدار را دارا می باشند و دارای پرونده آموزشی و فردی بوده و به هنگام نیاز سپاه به طور تمام وقت در اختیار سپاه قرار می گیرند این افراد دارای کارت مخصوص بوده و در رابطه منظم با سپاه هستند.

ماده ۴۲ - کلیه افراد و مسئولین واحدهای ستادی بسیج و فرماندهان مراکز بسیج و فرماندهان منطقه مقاومت (در شهرها) از پاسداران خواهند بود فرماندهان ناحیه مقاومت، پاسدار و یا از اعضای ویژه بسیج، فرماندهان پایگاه مقاومت از اعضای ویژه و فرماندهان گروههای مقاومت از اعضای فعال خواهند بود.

فصل پنجم - مواد تکمیلی

ماده ۴۳ - بر اساس اصل یکصد و هفتاد و دوم قانون اساسی جرائم مربوط به وظایف خاص نظامی یا انتظامی اعضاء سپاه پاسداران در محاکم نظامی رسیدگی می گردد ولی جرائم عمومی آنها یا جرائمی که به عنوان ضابط دادگستری مرتکب می شوند در محاکم عمومی رسیدگی می شود.

ماده ۴۴ - شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به اعضاء سپاه پاسداران یا قسمتها و یا آیین نامه های مورد عمل در سپاه را دیوان عدالت اداری رسیدگی خواهد نمود.

ماده ۴۵ - شورای عالی سپاه پاسداران موظف است ظرف ۶ ماه ضوابط پاکسازی در سپاه را تهیه و به صورت لایحه تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

ماده ۴۶ - در صورتی که یکی از اعضاء سپاه در زمان صلح بیش از ۱۵ روز و در زمان جنگ بیش از ۵ روز غیبت غیر موجه داشته باشد فراری محسوب شده و به وسیله دادگاه نظامی مورد پیگرد و تنبیه قانونی قرار می گیرد، تنبیهات مربوط به غیبت کمتر از حد فرار طبق مقررات انضباطی خواهد بود که به تصویب شورای عالی سپاه می رسد.

ماده ۴۷ - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران از نظر سیاسی و عقیدتی تابع ولایت فقیه بوده و از کلیه احزاب و گروههای سیاسی مستقل می باشد و خود نیز هرگز نباید در جامعه شخصیت حزبی پیدا کرده به صورت یک حزب یا سازمان سیاسی عمل نماید.

ماده ۴۸ - اعضاء سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حق عضویت در هیچ حزب و گروه یا سازمان سیاسی را ندارند. و ادامه عضویت آنها موجب اخراج از سپاه خواهد شد.

ماده ۴۹ - نیازهای اساسی گذران زندگی، مسکن، درمان پاسدار و خانواده وی در دوران خدمت و از کارافتادگی و بازنشستگی نیز تأمین می شود. ضوابط آن در آیین نامه ای که به تصویب شورای عالی سپاه می رسد، تعیین خواهد شد.

اساسنامه فوق مشتمل بر چهل و نه ماده و شانزده تبصره در جلسه روز دوشنبه پانزدهم شهریور ماه یک هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسیده است. رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

دستورالعمل مشارکت سپاه در برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، شماره

۱۳۸۵/۱/۲۱ معاونت نیروی انسانی ستاد کل نیروهای مسلح ۶۰/۱۴۲۱/۷/ن مورخ

منظور: در اجرای اوامر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا مبنی بر مشارکت سپاه در امر بازسازی کشور و بر اساس اصل ۱۴۷ قانون اساسی نظام جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران به منظور مشارکت در اجرای

برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دولت جمهوری اسلامی ایران در زمان صلح با حفظ آمادگی رزمی به صورت مجری طرح یا پیمانکار مجاز به تبادل موافقتنامه و یا انعقاد قرارداد می‌باشد.

هدف -

۲/۱- استفاده بهینه از منابع و امکانات و استعدادهای عمرانی و اقتصادی موجود سپاه در جهت تداوم انقلاب

اسلامی

۲/۲- ایجاد روش یکنواخت به منظور مشارکت سپاه در اجرای برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۲/۳- کمک به اجرای برنامه‌های دولت جمهوری اسلامی ایران

۲/۴- ایجاد درآمد به منظور تقویت بنیه مالی سپاه و جایگزینی وسایل و تجهیزات مستهلک شده

۲/۵- کسب تجربه و دانش فنی به منظور افزایش توان رزمی و دفاعی سپاه

۲/۶- تداوم ارتباطات سپاه و مردم و استحکام بخشیدن به سازماندهی دفاع بسیج مردمی

۲/۷- ایجاد بستر مناسب برای مشارکت نیروهای بسیجی در توسعه اقتصادی کشور

تدبیر: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بر اساس فرمان شماره ۲۹۳۸-۱- ف مورخ ۱۳۶۹/۹/۲۳ مقام معظم رهبری و در چارچوب این دستورالعمل در فعالیتهای بازسازی و اقتصادی مشارکت می‌نماید.

۳/۱- به منظور هدایت صحیح و به کارگیری امکانات سپاه در امر بازسازی و همچنین توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور از طریق قرارگاه بازسازی خاتم‌الانبیاء (ص) که انحصاراً «قرب» نامیده می‌شود اقدام خواهد شد

۳/۳- با توجه به لزوم حفظ آمادگی رزمی، نیروهای پنجگانه سپاه در محدوده دستورالعملهایی که توسط فرماندهی کل سپاه ابلاغ خواهد شد در بازسازی و نوسازی کشور شرکت می‌نماید.

۴/۳- به منظور هماهنگی و هدایت فعالیتهای سپاه در امر بازسازی و برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور شورایی که ریاست آن را فرمانده کل سپاه عهده دار خواهد بود تشکیل می‌گردد

۳/۵-

۱- فرمانده کل سپاه، ۲- ریاست ستاد مشترک سپاه، ۳- فرماندهان نیروهای پنجگانه سپاه، ۴- فرمانده دانشگاه امام حسین (ع)، ۵- مدیرعامل بنیاد تعاون سپاه، ۶- رئیس اداره خودکفایی سپاه

تبصره ۱- فرمانده قرارگاه بازسازی خاتم‌الانبیاء (ص)، فرمانده کل سپاه خواهد بود.

۳/۷- در به کارگیری پرسنل غیر سازمانی مورد نیاز باید به نحوی عمل شود که هیچگونه تعهد مالی و استخدامی برای سازمان سپاه ایجاد نکند

۳/۸- قرب با استفاده از استعدادهای مندرج در بند «۳/۳» بر اساس شرایط توافقنامه‌ها و یا قراردادهای، امکانات اجرایی مورد نیاز را از قبیل نیروی انسانی غیر سازمانی، مواد اولیه و مصرفی، تجهیزات، ماشین‌آلات و وسایل مهندسی... هزینه‌های فوق به شرح ذیل هزینه خواهد شد.

۳/۸/۱- حداکثر ۲۰ درصد بنا به تشخیص فرماندهی نیروی مربوطه بابت پرداخت حق الزحمه... و سایر

هزینه‌های ضروری برابر ضوابط ابلاغی از سوی فرماندهی کل سپاه

شماره: ۳۵۰۷

تاریخ: ۱۳۸۶/۱۱/۱۶

پیوست: دارد

۳/۸/۲- حداکثر ۳۰ درصد بر اساس سیاست ابلاغی از سوی فرمانده کل سپاه ... بابت خرید ماشین آلات، تجهیزات، ... و احداث ساختمانهای مورد نیاز

۳/۸/۳- حداکثر ۳۰ درصد در جهت کمک به احداث خانه‌های سازمانی ... برابر ضوابط ابلاغی از سوی فرماندهی کل سپاه

۳/۸/۴- مابقی جهت امورات ضروری در نیروها و کل سپاه با مجوز فرماندهی کل سپاه

۳/۹- پرداخت هزینه‌های پرسنل سامانی شاغل در پروژه‌ها به صورت پاداش از محل وجوه حاصله از اجرای پروژه برابر آیین نامه مورد تصویب فرمانده کل سپاه

۳/۱۰- کلیه امکانات و تجهیزات خریداری شده از محل درآمد حاصله پس از اجرای طرح یا قرارداد در اختیار رده اجراکننده قرار خواهد گرفت

۳/۱۱- وسایل وامکاناتی که از محل درآمدهای پروژه‌ها خریداری می‌گردد بعد از اتمام پروژه در صورت عدم نیاز پس از کسب مجوز از قرب به فروش رسیده و درآمد حاصله برابر مفاد ۳/۸/۲ این دستورالعمل هزینه می‌گردد.

... ۴/۲ - هیچکدام از یگانها و یا مناطق و یا نواحی به طور مستقیم حق شرکت در فعالیتهای اقتصادی را نداشته و می‌بایست از طریق قرب در فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مشارکت نمایند.